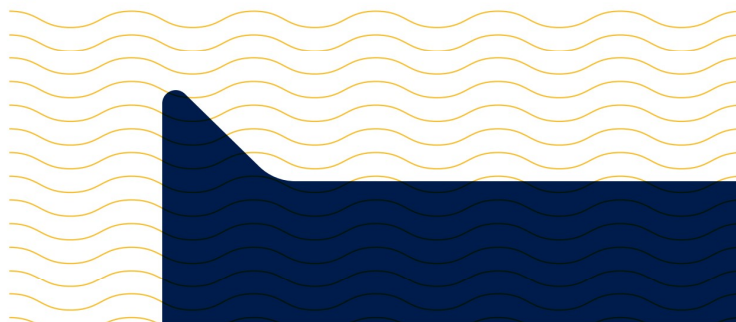

samen
stroomopwaarts

Repliek stafhouder balie Gent

De advocatuur, tweede oudste beroep ter
wereld, en toch op zoek naar identiteit

Openingsconferentie 2021 -2022
vrijdag, 29 oktober 2021

Zeer geachte vergadering,

Het is de verdienste van onze openingsredenaar, mr. Serge VAN EEGHEM, een beeld te hebben geschetst van de advocatuur in volle evolutie.

Het is goed eens stil te staan bij ons zelf. We hebben de neiging dat te weinig te doen, niet weinig omdat we voortdurend benomen zijn door de zorg voor anderen.

Mijn repliek op het beeld dat over de advocatuur is geschetst, bestaat in een denkoefening.

Hoe komt het dat het tweede oudste beroep ter wereld nog op zoek is naar zichzelf?

Waarom staat het beroep van de advocaat onder druk en waar liggen de mogelijkheden tot remediëring?

Vergeef het mij als ik bij deze denkoefening enkele gevoelige of stoute vragen stel.

Ik beloof u wel dat het niet abstract blijft. Ik probeer een zeer concreet antwoord te geven op een heel concrete vraag van de Openingsredenaar: "Hoe onderscheiden wij ons? Of in marketing-termen: wat is onze 'unique selling proposition?' "

“Hoe onderscheiden wij ons?”

Of in marketing-termen: wat is onze unique selling proposition?”

VAN EEGHEM, S; ‘Vrije tribune van een senior’, Openingsrede Balie Gent, 28.10.2021.

De aanname is - .. protesteert u gerust indien u het oneens bent.. - de aanname is dat er geen twijfel over bestaat dat iedereen hier aanwezig verkiest in een rechtsstaat te leven.

“Blijf van onze rechtsstaat!” : iedereen lijkt het daarmee eens.

Binnen de vijf minuten had onze openingsredenaar het over een ‘*goed functionerende justitie*’ en over de ‘*moderne rechtsstaat*’.

Op 27.10.2021, tijdens de feestelijke zitting van de senaat ter gelegenheid van de Europese dag van de advocaat werd het woord rechtsstaat wellicht het vaakst vernoemd.

Handelen we ook naar deze evidentie?

Misschien is het met een rechtsstaat zoals met een huwelijk; de dag dat u het evident vindt, loopt het niet meer zo lekker.

Het beginsel van de rechtsstaat is bekend: een staatsvorm waarin **wederzijdse rechten en plichten** van burgers en overheid zijn vastgelegd in wetten

Of nog : een op basis van rechtsregels georganiseerde samenleving **waarin elke burger toegang heeft tot de rechter** ter vrijwaring van zijn rechten.

Welke evolutie stellen we vast:

1. de FOD Justitie, die als primaire taak heeft te waken over de rechtsorde en dus over rechten en plichten en de toegang tot de rechter, stelt op haar website over die toegang tot de rechter het volgende:

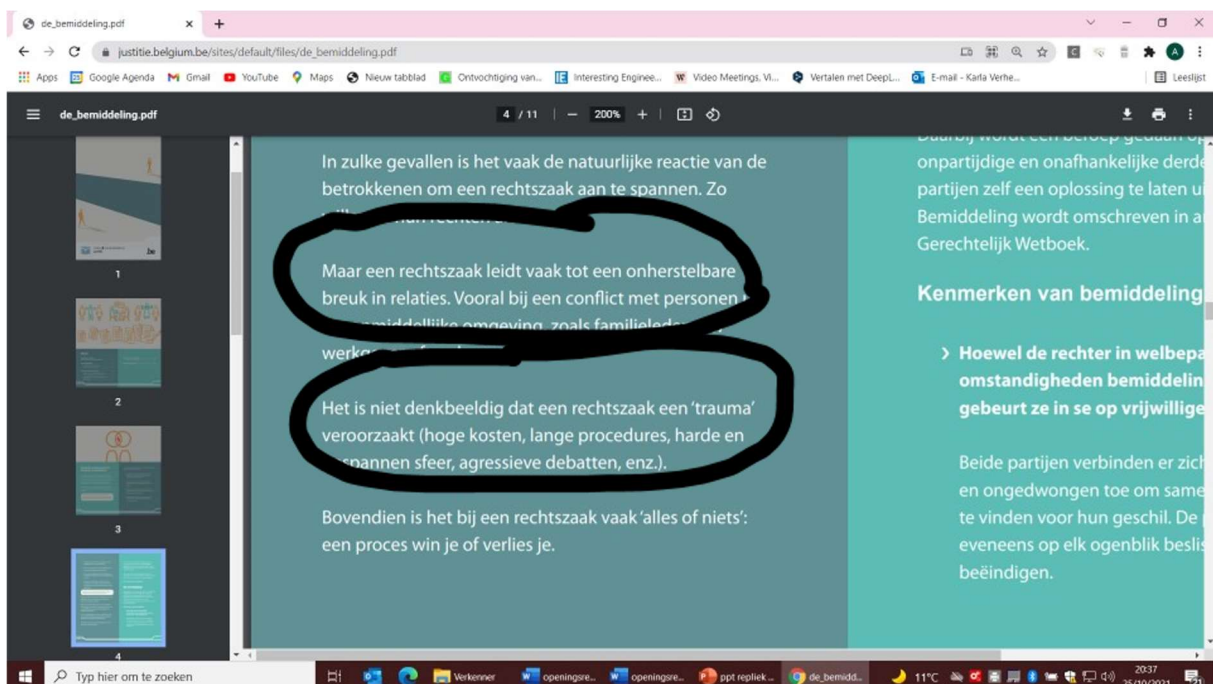
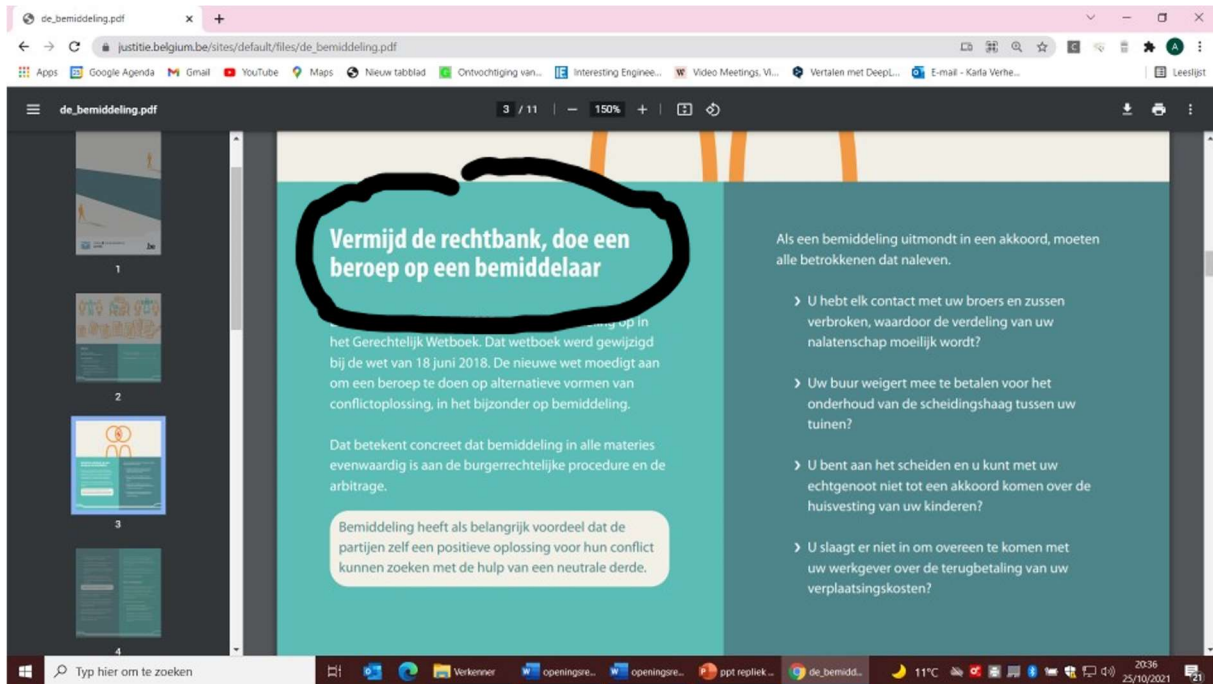
*“Een gerechtelijke procedure leidt nog vaak tot een **onherstelbare breuk in de betrekkingen**, zeker in conflicten met personen uit onze onmiddellijke omgeving, zoals familie, burens en collega’s en kan door bemiddeling worden vermeden.”*

Is de toegang tot de rechter dan misschien toch niet wat we willen?

2. Wat gaan we dan wel doen? We gaan bemiddelen en het is bijna beschamend om het niet te doen.
Dit zeg ik met het grootst mogelijke respect voor de onnoemelijke voordelen ervan. Die voordelen staan buiten kijf, maar die gaan we hier even parkeren.

We waren het er over eens dat de rechtsstaat is wat we willen, en dus ook toegang tot de rechter. Maar, wat we gaan doen, is bemiddelen.

“Bemiddeling is een constructieve en vreedzamere oplossing.”

In informatiefolders van de overheid zelf wordt een tussenkomst van de rechter als niks minder dan **traumatiserend** omschreven.

De FOD Justitie lijkt maar matig fierheid te putten uit die toegang tot de rechter.

Met andere woorden:

toegang tot de rechter

‘ge gaat dat toch niet doen?’

En waarover gaat het bij bemiddelen, over rechten en plichten?

De bemiddelaar:

*“Zijn taak bestaat eruit de betrokkenen te ondersteunen om met elkaar te spreken en zelf **vanuit hun behoeften** tot een oplossing en afspraken te komen met kennis van zaken. Bemiddeling is een vrijwillig en vertrouwelijk proces voor het omgaan met verschillen en conflicten waarin de betrokkenen zelf de meest geschikte uitkomst bepalen.”*

Weinig consequent toch om stellig te pretenderen dat je een rechtsstaat wil (met gelijke rechten en plichten) als je de toegang naar de rechter en de beoordeling van die rechten en plichten

1. niet vreedzaam noemt,
2. traumatiserend, en
3. als je de burger bovenmatig afleidt naar een geschillenbeslechting op basis van behoeften.

Is het zo fout te trachten naar een snelle duidelijke rechterlijke tussenkomst die de rechtszekerheid dient?

Uiteraard heeft bemiddeling haar plaats verdiend in ons juridisch landschap, maar het lijkt wel een excuus geworden om géén aandacht te besteden aan de essentie van onze rechtsstaat: toegang tot de rechter en het recht binnen een redelijke termijn een uitspraak van een rechter te bekomen zonder zowel in eerste aanleg als in hoger beroep de éne na de andere gedwongen afrit te moeten nemen op de weg naar een rechterlijke uitspraak.

Ook doctor Tom WIJNANT, erkend bemiddelaar, bepleitte recent in het Rechtskundig Weekblad dat de meer dan terechte promotie voor bemiddeling de beleidsmakers niet ontslaat van de plicht om structurele problemen in de organisatie van Justitie aan te pakken.¹

De uitdaging voor de wetgever bestaat erin procedures korter, sneller en efficiënter te maken **zonder afbreuk te doen aan de rechtstoegang.**

¹ WIJNANTS, T., De weg naar een volwassen bemiddelingsmarkt in België, in partnerschap met de advocatuur, R.W. 2021-2022, 231

Mogelijkheden te over nochtans, zie de meer dan verdienstelijke voorstellen van Simon Deryckere in zijn publicatie “*pleidooi voor korte procedures*”.²

En welke rode draad vinden we in de volgende wetgevende initiatieven:

- een afbouw van de rechtsmiddelen. (art. 187 Sv., art. 1047 Ger.W.)
- een privatisering van justitie met delegatie van IOS-procedure aan gerechtsdeurwaarders (art. 1394/20 Ger.W.)
- een delegatie van rechtspraak aan private bemiddeling die wordt opgedrongen boven de limieten van de volstrekte en wederzijdse vrijwilligheid. (art. 1734 Ger.W.)
- administratieve geldboetes tot 350,00 EUR mogelijk zonder tussenkomst van de rechter
- buitensporig hoge rechtsplegingsvergoedingen

Leiden deze maatregelen tot een grotere of een kleinere rechtsbescherming?

Het is een eenvoudige vraag.

Soms lijkt het alsof de gerechtelijke achterstand maar op één manier aangepakt wordt; afbouw van de toegang tot de rechter.

We missen nog steeds de echte ‘**hands on**’-justitie. Te veel formaliteiten, administratieve en bureaucratische, maken het veel rechters – die maar wat graag zulke hands on-rechter willen zijn - onmogelijk.

² DERYCKERE S; Justice in Time. Pleidooi voor korte procedures, Maklu, Antwerpen-Apeldoorn, 2020, 151 blz.

Als een rechter op plaatsbezoek gaat, mag je er donder op zeggen dat hij elders benoemd is tegen de tijd dat je de zaak ten gronde mag gaan pleiten.

De aanname was dat we in een rechtsstaat willen leven.

De conclusie is dat de rechtsstaat wordt afgebouwd, terwijl misschien onvoldoende de vraag werd gesteld of dat wel is wat we willen.

En als we dan toch niet kiezen voor een rechtsstaat, waarvoor kiezen we dan wel?

Meneer de minister, ik hoop dat u mij deze milde inleiding niet te kwalijk neemt. U kan rustig ontspannen, mijn verdere beschouwingen richten zich eerder op het concept 'advocatuur' dan op uw departement.

Maar in een rechtsstaat wonen en de toegang tot de rechter traumatiserend moeten noemen, .. toch iets om over na te denken.

Het hoeft niet te verwonderen dat een stilaan chronische afbouw van de toegang tot de rechter aanleiding geeft tot een identiteitscrisis van de advocatuur.

Diens essentie bestaat er immers in net die toegang te verzekeren.

Stafhouder Kati Verstrepen onderstreepte op de Europese dag van de advocatuur, enkele externe bedreigingen voor de advocatuur. Ze verwees naar Europese richtlijnen inzake witwas, precedents met inverdenkingstelling van advocaten en naar ongeoorloofde politieke druk op advocaten.

Ze was ook niet blind voor enkele gevaren die de advocatuur voor zichzelf creëert en verwees naar de aantrekkingskracht van de *'five minutes of fame'* die het beroepsgeheim onder druk zet.

Ik wil in onze denkoefening de vraag stellen naar evoluties binnen in de advocatuur die de advocatuur zelf en haar essentiële waarden ondergraven.

Daarbij hoort volgende stoute vraag:

Hoe hard is de rechtsstaat in crisis, of beter : hoe hard gelooft de advocaat in de rechtsstaat als hij overtuigd wordt van het belang van projecten als de collaboratief advocaat?

Een advocaat die het zichzelf onmogelijk maakt naar de rechtbank te stappen, die er verplicht de stekker uittrekt als zijn cliënt de dading niet ondertekent.

Want dat is toch net het deugdzame aan het collaboratieve onderhandelen: de advocaat-onderhandelaar verbindt zich tot het bereiken van een onderhandelde oplossing en zal dit danig intensief nastreven, dat hij verklaart te zullen afzien van verdere tussenkomst als er toch naar de rechter moet worden gestapt.

Bizar toch, voor advocaten die het allen eens zijn dat ze in een rechtsstaat willen leven met gegarandeerde en laagdrempelige toegang tot de rechter.

Iedereen is terecht overtuigd dat bemiddeling en collaboratief onderhandelen waardevolle instrumenten zijn.

Maar hoe verhouden zij zich tegenover de kernwaarden van de advocatuur?

Misschien is de vermenging van hoedanigheden als advocaat – collaboratief onderhandelaar – bemiddelaar minder onschuldig dan gedacht.

Advocaten die op het éne been ijveren voor het behoud van het pleitmonopolie en op het andere been zichzelf het pleitrecht ontzeggen ...

Bijna tien procent van de advocaten is inmiddels erkend als bemiddelaar! We tellen over alle beroepen heen 2 764 bemiddelaars in januari 2021 ³, en dit op een Vlaamse advocatenpopulatie van ruim 10 000.

Nieuwe stoute vraag:

Hoeveel advocaten-bemiddelaars hebben aangifte gedaan van een nevenactiviteit als bemiddelaar?

Eigenlijk zou die vraag niet eens mogen choqueren.

- Bemiddeling is toch geen advocatuur?

Bemiddeling is een ander beroep. Met een eigen erkenningscommissie, een eigen opleiding, een eigen codex.

³ WIJNANTS, T., De weg naar een volwassen bemiddelingsmarkt in België, in partnerschap met de advocatuur, R.W. 2021-2022, 231.

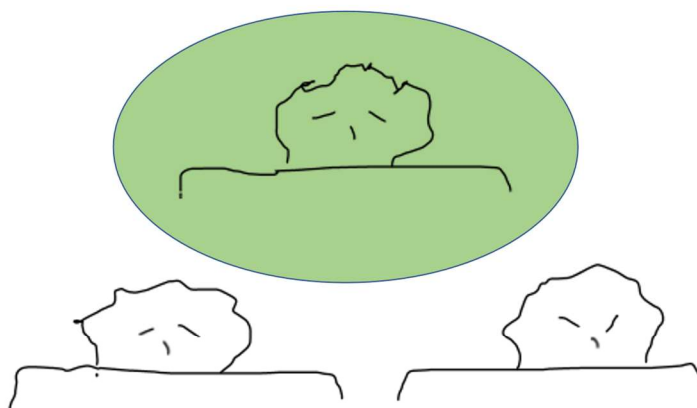
Advocaten zijn per definitie partijdig.

Bemiddelaars zijn per definitie onpartijdig.

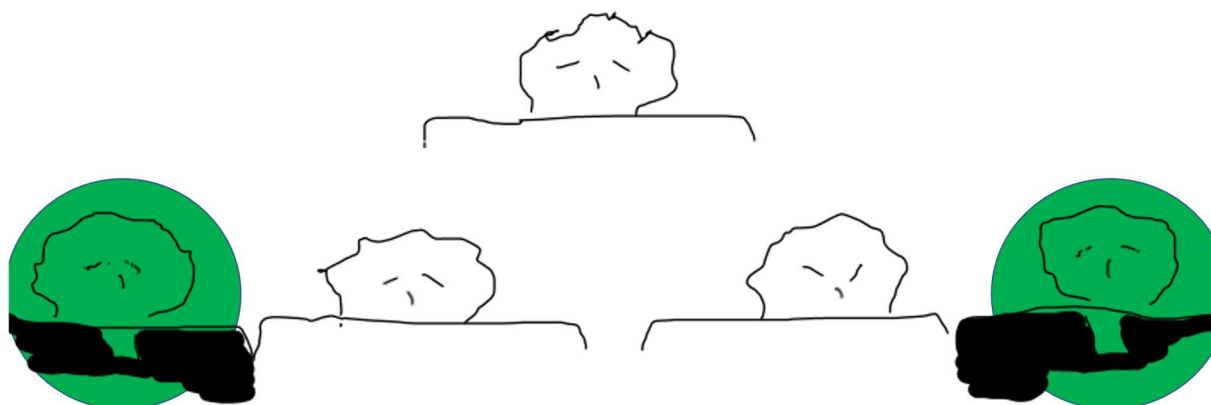
Als een advocaat partijdig is, en een bemiddelaar onpartijdig, wat is een advocaat-bemiddelaar dan?

Zou het verwarrend zijn, mogelijks problematisch, voor het vertrouwen van de burger als de grens tussen die twee beroepen niet voldoende duidelijk is afgelijnd?

Los daarvan: waarom willen we collectief op de stoel van de bemiddelaar gaan zitten. Het staat iedereen vrij maar het is géén kerntaak van de advocatuur.

Zouden we er als advocaten niet beter voor pleiten dat een bemiddeling enkel tot homologatie kan leiden indien de betrokkenen door een persoonlijke raadsman werden bijgestaan.

Advocaten - collaboratieve advocaten – bemiddelaars; drie waardevolle beroepen die nog véél waardevoller zouden zijn indien hun authenticiteit gewaarborgd wordt.

Ziet u de rechter het op zitting vragen aan uw tegenstrever:
“meester, u bent toch collaboratief advocaat”?

- Antwoord: *“ja maar daarvoor moet ge met twee zijn.”*

Dan terug tegen U : *“dan bent u zeker een conflictadvocaat?”*

Of zou ik de enige stafhouder zijn die met de regelmaat van de klok klachten krijg van burgers die dachten tegenover een bemiddelaar te zitten die dan toch plots de raadsman van de tegenpartij blijkt te zijn?

Elk van die beroepen kan alleen maar winnen door dubbelzinnigheid te vermijden en de advocatuur te herstellen in een objectief vast te stellen authenticiteit.

Wie doet wat en biedt welke waarborgen; het is niet aangewezen daarover veel verwarring toe te laten.

- Er zijn de gevolgen rond de identiteit van de advocaat bij afbouw van de rechtstoegang die hij precies moet waarborgen.
- En er is de vraag naar een duidelijker positie van de advocatuur ten overstaan van de alternatieve geschillenbeslechting.
- Er is nog een vraagstuk dat de identiteitscrisis van de advocatuur verklaart:

De uitdaging van het ondernemerschap

De advocaat is nu ondernemer, dat is gewoon een gevolg van de wet, in bijzonder van het toepassingsgebied van het Wetboek Economisch Recht.

Ik hoorde van de openingsredenaar dan ook een oproep voor ondernemerszin.

En inderdaad, sinds we ondernemers zijn, horen we niks anders dan:

**‘OUT OF THE BOX-denken’:
creatief en innovatief denken**

Het ‘out of the box’- denken creëert een onbeperkt gamma aan opportuniteiten’.

Daarbij lijkt maar één aspect centraal te staan: ons marktaandeel.

- Wat heeft het out of the box-denken ons gebracht?
 - ongebreidelde werving en zelfverheerlijking in sociale media;
 - publiciteit en exposure rond dossiers die men zelf behandelt of heeft behandeld, met verwijzing naar het uiteraard schabouwelijke werk van de voorganger en soms zelfs in een stadium dat er nog beroep openstaat;
 - ongevraagd optreden als commentator bij lopende dossiers;

- Is het dit out of the box denken dat advocaten het veld instuurt als digitale marktkramers en dat maakt dat straks een meerderheid van advocaten gaat bijklussen, en het onderscheid tussen advocaat - woordvoerder - media-figuur - blogger almaar moeilijker maakt?

- Is het dit out of the box-denken dat met zich brengt dat het beroepsgeheim selectief wordt ingeroepen; niet tegenover VT4, VTM, VRT, radio en televisie, geschreven pers, sociale media, maar wel ten overstaan van fiscus, inspectie en overheidsdiensten.

Het out of the box denken, heeft dus een waaier aan opportuniteiten gecreëerd.

Om het in marketing-termen uit te drukken; het out of the box-denken heeft vooral profilering en promotie in de hand gewerkt.

Hebben die opportuniteiten geleid tot een perfectionering van het keurmerk 'advocatuur'?

En hebben die opportuniteiten het vertrouwen van de bevolking in de advocatuur bevorderd?

Alles lijkt ondergeschikt aan het vrije ondernemerschap en het marktaandeel. De gevolgen zijn mogelijk niet te overzien.

We denken zo graag out of the box.

Stilaan mogen we ons de vraag stellen; wat zit er nog in die box?

We denken
out of the box.

*'Maar wat zit er
nog in die box?'*

Wat rest ons aan geloofwaardigheid als u voor de rechtbank verschijnt. Is die rechter overtuigd dat u uw rol als eerste rechter heeft uitgevoerd, of ziet hij enkel een ondernemer staan?

Denk aan de integriteit waarmee u voor de rechter verschijnt nadat uw betoog reeds voor de camera is gevoerd.

Denk aan het beroepsgeheim als u na het eerste salduz-verhoor en dus zelfs zonder het dossier te hebben gezien het relaas van uw cliënt in de pers doet.

Wat rest van dat publieke vertrouwen in de advocatuur als de advocaat de dienst van tolk opneemt bij Salduz-verhoren? Waarom zit daar geen magistraat-griffier-gerechtsdeurwaarder-notaris ... te tolken ... Echt. Onnozele vraag misschien . Maar waarom zit daar dan wel een advocaat te tolken?

Wringt dat niet ongelooflijk hard met alles waarvoor we staan?

Moeten we ons die principiële vragen bij die onnoemelijke vrijheid niet durven stellen?

“Mijn bakker is een bakker”

Het is héél ver zoeken naar een ander beroep waarbij de verwarring zo groot kan zijn; mijn bakker aan wie ik de kwaliteit van mijn dagelijks brood toevertrouw, is een bakker.

Mijn huisarts is een huisarts, mijn architect is een architect, mijn magistraat is een magistraat, maar mijn advocaat

.. die kom ik tegen als:

- een advocaat die partijdig is en mijn rechtstoegang verzekert,
- een bemiddelaar die onpartijdig is,
- een collaboratief onderhandelaar, die enkel onderhandelt en géén rechtstoegang verzekert,
- een bewindvoerder die exclusief waakt over de belangen van de pupil,
- een curator die waakt over de belangen van de massa,
- een tolk als vehikel van de uitvoerende politionele macht,
- een syndicus,
- een woordvoerder, kwalificatie die velen blijkbaar ontheft van het beroepsgeheim en hen toelaat de processen in de media te voeren,
- een plaatsvervangend,
- binnenkort ook als consular rechter,
- een voetbalmakelaar,
- een blogger, commentator, mediafiguur,
- een professor, lesgever, politicus, coach of tuinaannemer, software-producent, ... ?
- en soms zelfs als hulpje van de bakker.

Het lijkt wel alsof de wettelijk beschermde titel van advocaat te grabbel wordt gegooid.

Om het met een andere van de vier grote P's te stellen uit het marketing-landschap: wat is eigenlijk nog ons 'product'?

Wat zit er in onze box?

Diversiteit mag en moet er zijn. Die is van onwaarschijnlijke meerwaarde voor ons beroep, maar misschien is de slinger doorgeslagen.

Het is niet vergezocht om aan te nemen dat er heel wat nevenactiviteiten zijn ontwikkeld die belangrijke verworvenheden onder spanning zetten (beroepsgeheim – pleitmonopolie – vertrouwen van de burger - uitmuntendheid).

Alleen een strengere selectie kan die fundamentele waarden veilig stellen.

Het zal meteen leiden tot grotere authenticiteit, meer uitmuntendheid en grotere gemoedsrust.

We horen het toch trouwens in elke webinar over welzijn: multi-taken, stop ermee, niemand kan het en het bezorgt alleen maar stress.

Multi-taken leidt tot trager werken en meer fouten.⁴

Beste Openingsredenaar, ook U pleitte voor een afbakening van de perimeter van ons beroep ter vrijwaring van onze geloofwaardigheid, beroepsgeheim, integriteit, onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid. Ik draag dat pleidooi een warm hart toe.

Wie kiest voor afbakening van zijn perimeter, kiest voor een beter afgelijnd product, voor een vrijwaring van onze wettelijk beschermde titel, en voor duidelijkheid en voor rust in zijn hoofd.

⁴ TIGGELAAR B., De Ladder. Waarom veranderen zo moeilijk is én ... welke 3 stappen wel werken, Tyler Roland Press, 2018, blz 65.

OVA /

OVB /

OVC/

Maar het zou helpen als iemand ons aan die essentie herinnerde, aan die bron, aan de inhoud van die box?

Iemand die duidelijke bakens uitzet, principiële grenzen uittekent ter vrijwaring van onze eigen identiteit en ter vrijwaring van het publieke vertrouwen.

Dat brengt mij bij de rol van de Orde van Vlaamse Balies.

Beste Openingsredenaar,

Van Uw vele waardevolle suggesties en kritische bedenkingen heeft vooral uw pleidooi voor een Orde van Vlaamse Advocaten mij niet overtuigd.

Uw krachtdadige oproep tot een “radicale omvorming van de Orde van Vlaamse balies naar een Orde van Vlaamse Advocaten” wordt niet gedragen door even krachtdadige argumenten.

-

Waar ontbreekt het de Orde van Vlaamse Balies aan op heden om een duidelijk signaal te geven?

Heeft zij dan niet – nu reeds - de volledige regelgevende bevoegdheid over alle advocaten en dus over de uitoefening van het beroep? Is zij minder daadkrachtig omwille van die éne letter, omdat zij OVA wil zijn in plaats van OVB?

Kan OVB volstaan met de boodschap: de advocaat is nu een ethisch ondernemer zonder de deontologie bij te stellen.

Het volstaat niet met een verwijzing naar containerbegrippen zoals kiesheid, waardigheid en rechtschapenheid om de perimeter van het beroep af te bakenen.⁵

Zoals de twee Patricks het stellen in hun ministerieel rapport: *“goed gedefinieerde principes (zouden) elk concreet probleem moeten voorkomen”*.⁶

In Today’s Lawyer stelde bestuurder Jan Meerts volgende vraag:⁷

“Is de Orde van Vlaamse Balies dan niet te snel geweest met de gevoelige uitbreiding van de perimeter van het beroep van advocaat?”

⁵ BUYSENS H.; De advocaat, ethisch ondernemer, Today’s lawyer, maart 2021, 1-4.

⁶ HENRY P. en HOFSTRÖSSLER P., De toekomst van het advocatenrapport, Rapport aan de minister van Justitie K. Geens, 25 februari 2018, onuitgeg.

⁷ MEERTS J.; Grenzen aan de perimeter van het beroep?, Today’s Lawyer, september 2021, 2-6.

De vraag dient ondubbelzinnig positief te worden beantwoord.

Uiteraard; de herdefiniëring van het advocatenberoep in tijden van digitalisering, alternatieve geschillenbeslechting en in volle transformatie naar ondernemerschap ... er zijn makkelijker opdrachten.

Maar OVB moet daarbij niet van een wit blad starten.

- Volg de wet
- Volg de apothekers
- Volg het ministerieel rapport
- Volg de rio

Volg de wet

Art. 437 Ger.W.

“Het beroep van advocaat is onverenigbaar:

(..) 3° met het drijven van handel of nijverheid;

(..)”

Er is geen reden daarvan af te wijken, hoewel men gemeenzaam blijkt te veronderstellen dat deze bepaling dode letter is geworden.

Volg de apothekers

Apothekers hebben met de advocatuur vergelijkbare kernwaarden: beroepsgeheim, nood aan kwaliteitszorg en een bijzonder publiek vertrouwen.

Deze kernwaarden verantwoorden de verregaande beperkingen ingevolge de vestigingswet en het verbod op reclame, zo wordt gesteld in het Apothekersarrest van het Grondwettelijk Hof van 01 juli 2021.

Ook het arrest Wouters van het Europese Hof van Justitie stelt letterlijk dat mededingingsbeperkende maatregelen kunnen geacht worden noodzakelijk te zijn om een onafhankelijke en correcte uitoefening van het beroep van advocaat te waarborgen.

Niet te vergeten bij dit alles welke de bijzondere positie is van de advocaat in de rechtsstaat.

Juridisch is een deontologische inperking van de heersende “vrijheid blijheid” volstrekt te verantwoorden.

Volg het ministerieel rapport toekomst advocatuur: ⁸

Het rapport van Henry en Hofströssler stelt:

⁸ HENRY P. en HOFSTRÖSSLER P., De toekomst van het advocatenrapport, Rapport aan de minister van Justitie K. Geens, 25 februari 2018, onuitgeg.

“Het is niet de taak van de wetgever om die grenzen en afscheidingen te definiëren. Dat zal de taak zijn van de Ordes, die hun deontologische codexen opnieuw moeten bekijken en ze aanpassen aan de nieuwe wettekst. “

en verder:

“We zijn van mening dat het niet opportuun zou zijn een cumul met niet-juridische beroepen mogelijk te maken. De fundamentele doelstelling van uitmuntendheid (zie § 2.3.5) laat dat niet toe. “

Nu reeds is duidelijk dat er voldoende instrumenten ter beschikking staan om de perimeter te beperken ter vrijwaring van essentiële waarborgen die de advocatuur moet bieden.

Het zou – in voorkomend geval – dan ook niet opgaan er zich als Orde van Vlaamse Balies over te beklagen dat het reglement verenigbaarheden/onverenigbaarheden te diffuus wordt toegepast door de verschillende stafhouders als men ons een reglement ter beschikking stelt waarin eigenlijk alles wordt toegestaan.

Er is nog een vierde criterium; een heuse olifant in de kamer.

Volg de rio:

Met de uitbreiding van de bevoegdheden van de Ondernemingsrechtbank en het bredere toepassingsgebied van het Wetboek Economisch Recht stelde zich de vraag naar de bredere waaier aan profielen van lekenrechters.

Ook advocaten zouden voortaan kunnen benoemd worden als lekenrechter = RIO = rechter in ondernemingszaken.

Zowel de Raad van State, bij de totstandkoming van de wetgeving, als het Grondwettelijk Hof, hebben daarover een belangrijke denkoefening gemaakt en de bakens uitgezet.

Een advocaat als rio werd omwille van de garantie op objectieve onpartijdigheid slechts toelaatbaar geacht mits twee zeer beperkende voorwaarden:

Art. 300, laatste lid, Ger.W.:

“Niemand mag tegelijk het ambt van rechter in ondernemingszaken en van gerechtsmandataris uitoefenen in het arrondissement of de afdeling van de ondernemingsrechtbank waar hij als gerechtsmandataris werd aangewezen.”

Grondwettelijk Hof bij arrest van 19.11.2020:

“dat een advocaat die aangesteld is als lekenrechter geen zitting mag nemen in een zaak waarin een advocaat optreedt die in een andere zaak zijn tegenstrever is.”

Dus: voor de rio twee duidelijke premisses:

1. geen gerechtelijk mandataris zijn bij dezelfde rechtbank
2. niet zetelen in dossiers waarin advocaten optreden die je in andere zaken als tegenstrever ontmoet

Cruciale vraag:

1. Is er een objectieve grondslag om te stellen dat de lekenrechter aan deze verregaande voorwaarden wordt onderworpen, maar niet de plaatsvervanger die de kamervoorzitter is waarmee de lekenrechter zitting houdt?
2. Is er een objectieve grondslag om andere plaatsvervangende rechters anders te behandelen dan de plaatsvervangende kamervoorzitter in de Ondernemingsrechtbank?

Dan rest de open vraag: in welke thema's is de afgelopen jaren in onze deontologie een tendens vastgesteld in de richting van de vrijwaring van de kernwaarden van ons beroep?

En beste openingsredenaar, volstaat als "unique selling proposition" dan niet:

- pleitmonopolie
- beroepsgeheim
- publiek vertrouwen in de advocatuur
- deskundigheid en uitmuntendheid

Onze reglementering kan maar beter in de eerste plaats gericht zijn op de vrijwaring daarvan?

De uitdaging voor de Orde van Vlaamse Balies is een antwoord geven op de vraag waar zij met de advocatuur naar toe wil, danig dat de advocatuur in haar essentie kan voortbestaan.

Zonder nauwkeurige definiëring van dat doel is elke verandering gedoemd te mislukken.

Twee reglementen dienen met hoogdringendheid in vraag en bijgesteld te worden:

- de perimeter van het beroep⁹
- de omgang met de media

Nadien kan OVB zich beraden over een OVA.

⁹ MEERTS J., De advocaat?! Een oud beroep in een modern landschap; Intersentia, 2021, 85 blz.

En wat doen we inmiddels met de lokale balies?

Die zijn op vandaag onmisbaar als brug tussen OVB en de advocaten, en onmisbaar om een halt toe te roepen aan de vervreemding van de advocaten van hun balie.

Vervreemding van de balie leidt tot vervreemding van hun deontologie.

Er is nood aan een eerstelijnsbalie met daadwerkelijke en kwalitatieve ondersteuning van haar leden, laagdrempelig en beschikbaar.

Een schaalvergroting is op Oostvlaams niveau aangewezen en noodzakelijk. De Gentse balie is daartoe bereid en uitgesproken vragende partij.

-

Beste vergadering,

Alles is een slinger, en elke slinger heeft de neiging om door te slaan.

Het is tijd voor self-monitoring op elke schaal, op elk niveau, gaande van het kleinste kantoor over de lokale balies, tot de OVB.

En omdat de Openingsredenaar ons allen als ondernemers wil zien, wil ik mijn oproep in ondernemingstermen toelichten.

WAT IS UW MISSION STATEMENT?

U weet wel, waar staat u voor? Waar staat uw kantoor, uw beleid, uw orde, uw organisatie voor? Wat is uw 'product' eigenlijk? Hoe afgelijnd is dit en daarmee meteen: hoe geloofwaardig? Welke zijn uw doelstellingen, nu en in de verre toekomst, en welke doelstellingen zijn prioritair?

- Op het gebied van de organisatie van justitie.

Is uw mission statement de inrichting van een rechtsstaat, met reële en efficiënte toegang tot de rechter. Stop dan met verplichte afritten te bouwen en geef aandacht aan efficiëntere kortere procedures zonder de rechtstoegang af te bouwen. Wil je een rechtsstaat op basis van wederzijds rechten en plichten? Dwing de rechtzoekende dan niet in een geschillenregeling op basis van behoeften.

- Op het gebied van de advocatuur én op het gebied van onze beroepsorganisatie.

Wil je advocatuur bedrijven, of wil je bemiddelaar zijn, of onderhandelaar, of tolk, of woordvoerder of voetbalmakelaar? Het zijn één voor één nobele beroepen, maar waarom willen we per sé alles tegelijk zijn, en kan je het wel allemaal blijven cumuleren zonder de kernwaarden van de advocatuur in het gedrang te brengen?

En dierbare Orde van Vlaamse Balies. Is uw mission statement de instandhouding van een zo groot mogelijke beroepsgroep en haar omzet? Het mogelijk maken voor advocatenkantoren om maximale marktaandeelen te veroveren?

Alles voor de vierde “P” van de marketing: promotie en profilering?

Of wil je met de advocatuur een meerwaarde zijn voor de rechtsstaat, voor het algemeen belang, wil je een authentieke beroepsgroep die door haar kennis en deontologie het vertrouwen van de bevolking krijgt, de toegang tot de rechter waarborgt en het vertrouwen van de magistratuur geniet?

Als ik het mij permitteer het negatief te formuleren; verdere verwatering van de wettelijke titel ‘advocaat’ dreigt zowel het beroepsgeheim als het pleitmonopolie op de helling te zetten.

WAT IS UW MISSION STATEMENT?

Het is een oproep tot authenticiteit. Een oproep tot uitmuntendheid.

Plaats uw product kwalitatief, mooi afgelijnd en ondubbelzinnig in de markt.

Wie ben je en waar sta je voor?

- Definieer het, schrijf het op, publiceer het en vooral: handel er naar.
- Eerst zeggen wat we willen doen. En dan doen wat we zeggen.

Marnix Moerman, stafhouder balie Gent

Gent, 29 oktober 2021

